

A béke barátja

VISSZHANG - LXVI. évfolyam, 8. szám, 2022. február 25.

4. ének: Bagarja úr, a csizmakészítő, a „béke barátja” elrohan felébreszteni a bírót, mert kizárólag ő tud rendet teremteni a kocsmában. (Petőfi Sándor: A helység kalapácsa)

Háborúban vagyunk, de ez a háború még mindig nem a megszokott fegyveres, véres küzdelem, hanem az információs térben zajlik – szerencsére. S mint lenni szokott, ilyen helyzetekben minden elképzelhető, és a fordítottja is. Az esélyek latolgatása, a hírek kuszasága és azok értelmezése is része ugyanis az információs háborúnak. Néhány év eltelik majd, mire tisztázódik, hogy mi is történik most körülöttünk Közép- és Kelet-Európában, nem kis mértékben attól függően, a mostani pozícióharc az információs térben hogyan alakul. Néhány tény és feltételezés azonban már most feltárható.

Vlagyimir Putyin orosz elnök 2021. november 18-án jelentette be, hogy hosszú távú biztonsági garanciákat akar Oroszország számára. Az elnöki beszéd az ukrán határok közelében zajló újbóli orosz csapatösszevonás idején hangzott el, amelyről amerikai hírszerzési forrásokra hivatkozva a média először október elején számolt be. Az orosz külügyminisztérium december 15-én adta át az általa elvárt biztonsági garanciákról szóló szerződéstervezeteit az amerikai félnek és a NATO-nak, majd két nappal később nyilvánosságra is hozta azokat. Mindkét megállapodástervezet irreális követeléseket is megfogalmazott, s ezzel a ténnyel nyilvánvalóan az orosz vezetés tisztában volt.

Az, hogy sem az USA, sem Oroszország nem telepíthet nemzeti határain kívül atomfegyvereket, azzal járna, hogy az USA kivonná fegyvereit Európából, miközben Oroszország a kalinyingrádi exklávé területéről fenyegethetné Európát.

Ha a közép- és rövid hatótávolságú rakéták szárazföldi telepítését korlátoznák, de a tengerit nem, akkor a fekete-tengeri és a Balti Flotta rakétája elérhetne bármely európai célpontot.

A javaslat, hogy a régi NATO-tagok alakulatai nem állomásozhatnak az új tagok területén, azt jelentené, hogy Lengyelország, a Baltikum, Románia és Magyarország esetében távoznuk kell, vagyis a szövetség, amely a tagállamok biztonságát garantálja, feloldódna.

Míg az USA-val kötendő kétoldalú szerződés tervezete a NATO *keleti* irányú bővítésének beszüntetését javasolta, addig a NATO-val kötendő megállapodás *bármely* további bővítést kizárna. Megfosztana szuverén államokat attól, hogy csatlakozzanak nemzetközi politikai-katonai szövetséghez.

Az orosz vezetés valószínűleg úgy ítélte meg, hogy hosszú távon nem állnak nyerésre, de most „jó” esélyeik vannak. Nyilvánvalóan látják, hogy a NATO tagállamai az utóbbi pár évben jelentős erőfeszítéseket tettek a haderőik és azok képességeinek fejlesztésére, s a NATO bővítési folyamata nem állt le, hiába ragaszkodik Oroszország ahhoz a nem létező megállapodáshoz, hogy a NATO ne vigye a határait közelebb Oroszországhoz. Különösen zavarja az orosz felet a Lengyelországban, Redzikowóban telepítendő Aegis Ashore radar és az MK41 rakétaelhárító rendszer, valamint a hasonló, 2016-tól működő romániai rakétaelhárító rendszer, amelyeket Irán vagy más „lator” állam támadásának kivédésére telepítettek. Valószínűleg emögött az a bizalomhiány van, ami miatt Oroszország úgy véli, hogy a nemzetközi jogot tiszteletben tartó és nem a háborúra való törekvés elveit valló országok számára biztonsági fenyegetést jelentenek. S mivel meggyőződésük az is, hogy a Nyugat csakis az erő nyelvén ért, katonai fenyegetéssel próbálják meg tárgyalóasztalhoz kényszeríteni, hogy helyreállítsák a korábbi hatalmi rendet, még ha az óhatatlanul a feszültségek növekedésével jár is.

Moszkvának azonban közvetlen célja van, annak megakadályozása, hogy Ukrajna tovább mélyítse katonai kapcsolatait a NATO-tagországokkal. Miután 2020 nyarán Ukrajna elnyerte a NATO-partneri státuszt, az orosz vezetés úgy értékelte, hogy Ukrajna megnyitotta az ajtaját a NATO-tagországok katonai erőinek állomásozása, illetve a NATO infrastruktúrájának megjelenése előtt. Ukrajna idővel egyre több nyugati fegyverhez jut – sajtóhírek szerint török TB-2 Bayraktar drónokat, amerikai Javelin harckocsi-elhárító rakétákat vásárolhat –, úgyhogy még ez előtt érdemes próbálkoznia, hiszen egy esetleges katonai akció költsége az ukrán haderő erősödése miatt nőne. Abban mindkét orosz dokumentum következetes, hogy egyaránt kizárná Ukrajna NATO-tagságát, illetve a NATO bármely tagjának katonai tevékenységét ukrán területen, illetve – amerikai vonatkozásban – bármely katonai együttműködést Kijevvel. A két kiemelt cél mellett – vagyis hogy Ukrajna ne lehessen a NATO tagja, miként a NATO erői és infrastruktúrája se jelenhessenek meg Ukrajna területén – van egy harmadik is: Kijev ne tehessen szert olyan csapásmérő fegyverekre, amelyekkel sikeresen ellenállhatna.

Ukrajna nem tagja a NATO-nak, de rendkívül szerteágazó kapcsolat alakult ki a két fél között. A NATO 2008. évi csúcstalálkozóját követően adott a lehetőség Ukrajna számára a NATO-hoz való csatlakozásra, amint összhangba kerül állami működése a Washingtoni Szerződésben foglaltakkal. Ukrajna esetleges mai megtámadása miatt azonban nem aktiválható a Washingtoni Szerződés V. cikkelye, amely alapján ezt valamennyi NATO-tagállam elleni támadásként lehetne fölfogni, de szerintem a NATO válaszlépései Oroszországot a jelenleginél rosszabb helyzetbe sodornák. A NATO fegyver- és eszközszállítással, kiképzéssel, tanácsadással, információk megosztásával segítheti Ukrajnát; diplomáciai erőfeszítéseket tehet, az USA-hoz csatlakozva gazdasági szankciókat vezethet be Oroszország ellen. Mindezek következményeként Putyin elnöknek az eddigieknél erősebb NATO-jelenlétre kellene számítania az orosz határok közelében. Azt is mérlegelnie kell, hogy még egy korlátozott háború megvívása is jelentős erőforrásokat vonna el az orosz gazdaságtól, különösen, ha a konfliktus elhúzódik.

Nem valószínű tehát, hogy Oroszország totális inváziót hajtana végre Ukrajna ellen, a célja inkább az, hogy megfelelő üryget teremtsen a katonai erővel történő beavatkozásra, ami korlátozott méretű lehet, de arra mindenképpen alkalmas, hogy valamiféle „eredményt” lehessen felmutatni. Például Ukrajna NATO-integrációjának a távoli jövőbe tolását vagy teljes ellehetetlenítését. Az USA, a NATO és az Európai Unió határozott fellépése azonban visszatartó erő, ami már csak azért is fontos, hogy Oroszország a határai közelében a jövőben ne szánja el magát hasonló tettekre, mert most bebizonyosodott, hogy közvetlen katonai lépésektől kell tartania, és a NATO nem nyeli le ezt a békát, mint ahogy legutóbb a Krím félsziget elfoglalásánál történt. Persze minden megtörténhet, és annak ellenkezője is, úgyhogy némi izgalommal várom február 23-át, a lapzártát és a Vörös Hadsereg alapításának évfordulóját.

Utóirat:

Február 21-én: Putyin együttműködési és barátsági megállapodást írt alá a Donyecki és a Luhanszki Népköztársaság vezetőjével. Az elnök felhatalmazta az orosz fegyveres erőket, hogy a két „népköztársaságban” biztosítsák a békefenntartást a Moszkva által újonnan függetlennek elismert területeken.

Február 22-én: a Duma megszavazta a két „népköztársaság” függetlenségének elismerését. A NATO, az EU és az USA az invázió kezdetének minősítette az orosz lépést, és szankciókat vezetett be Oroszország ellen. Az ENSZ főtitkára a XXI. század legnagyobb biztonságpolitikai konfliktusának minősítette az orosz erők kelet-ukrajnai jelenlétét.

Február 23-án reggel: a helyzet pattanásig feszült Kelet-Ukrajnában. Putyin nyilatkozata szerint a „népköztársaságok” határai az egykori Donyeck és Luhanszk megyék határai. A volt megyék területének mintegy kétharmada jelenleg is szerves része Ukrajnának, és nem a szakadárak ellenőrzik.